

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертацію **Бублей Тетяни Анатоліївни** на тему: **“Методика диференційованого навчання фізичних вправ учнів основної школи з відхиленням у стані здоров’я”** представленої на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.02 – теорія та методика навчання (фізична культура, основи здоров’я)

Одним із найважливіших завдань, яке поставлене перед системою фізичного виховання шкільної та студентської молоді в Україні є зміцнення здоров’я і підвищення рівня загальної і спеціальної фізичної підготовленості, сприяння оволодінню навичками і вміннями самостійно використовувати засоби фізичної культури і спорту в повсякденному житті для підтримки високої працездатності та відновлення організму. Однак, дані питання не зазнали у повній мірі серйозних комплексних наукових досліджень, спостерігається великий діапазон розрізнених думок і висновків. В такій ситуації, виникає необхідність пошуку нових засобів фізичного виховання, які мають забезпечити реалізацію взаємопов’язаних засобів, методів та форм фізичного виховання, підвищити ефективність навчально-виховного процесу у загальноосвітній школі та сприяти самовдосконаленню учнівської молоді впродовж навчання.

Однією із актуальних проблем сучасної шкільної педагогіки є наукове обґрунтування раціонального рухового режиму дітей і підлітків. Дслідження останніх років свідчать про те, що причиною найбільш розповсюджених захворювань, порушень у фізичному розвитку та функціонального стану організму все у більшій мірі стає недостатня рухова діяльність, яку відчуває організм школярів.

Збільшення загального рівня рухової активності, яка нині у загальній масі школярів далеко ще не досягає гігієнічних норм, забезпечуване знаннями щодо вікових особливостей розвитку рухової функції, безумовно, складає суттєвий резерв зміцнення здоров’я молодого організму, попередження розумового перевтомлення школярів і сприяючи гармонічному фізичному розвитку і оптимальному функціональному стану організму. Є підстава, разом з тим, вважати, що просте збільшення загальної

рухової активності не в змозі забезпечити найбільш ефективні умови для всебічного розвитку і зміцнення здоров'я школярів, тому що досить часто здійснюється без урахування одного із основних завдань педагогічного процесу і усього виховання дітей – покращення їхньої адаптації до навчального навантаження. Ось чому у теперішній час так гостро стоїть питання про необхідний пошук і наукове обґрунтування засобів, які могли б полегшити адаптацію дітей і підлітків до навчальних навантажень, запобігти негативному впливу на організм школярів. Саме ця проблема у певній мірі знайшла відображення у дисертаційному дослідженні Тетяни Анатолівни Бублей. Ознайомлення зі змістом дисертації та авторефератом Тетяни Анатолівни Бублей дає підстави стверджувати, що науково-термінологічний апарат дослідження (об'єкт, предмет, мета, завдання тощо), можна оцінити як чіткий, кваліфікований і викладений лаконічно матеріал. Структура автореферату дисертації побудована логічно, у відповідності до визначених завдань дослідження.

Проведення дослідження відбувається послідовно: від традиційного обов'язкового аналітичного узагальнення попередніх наукових здобутків, констатації стану розроблення у спеціальній науковій і науково-методичній літературі через систематизацію теоретичних поглядів у розв'язанні даної проблеми до створення своєї методики щодо диференційованого навчання фізичних вправ учнів основної школи з відхиленням у стані здоров'я.

Наукова новизна основних положень і висновків дисертаційної роботи визначена тим, що автор, *вперше* розроблено і теоретично обґрунтовано методику диференційованого навчання фізичних вправ учнів основної школи з відхиленнями у стані здоров'я на основі урахування рухових протипоказань та індивідуально-типологічних особливостей психофізичного розвитку; визначено організаційно-педагогічні умови ефективності уроків фізичної культури учнів середніх класів, які за станом здоров'я віднесені до спеціальної медичної групи; запропоновано критерії оцінювання рухово-оздоровчих досягнень з фізичної культури учнів середніх класів, які мають відхилення у стані здоров'я; *удосконалено* процес фізичного виховання учнів

основної школи спеціальної медичної групи; *дістали подальшого розвитку* питання мотивації, захворюваності та психофізичного розвитку школярів 11-15 років, реалізації освітніх завдань фізичного виховання учнів з відхиленнями у стані здоров'я.

Структура й обсяг дисертації. Робота виконана згідно останніх вимог МОН України до дисертацій і складається з переліку умовних скорочень, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних літературних джерел і додатків. Повний обсяг дисертації викладений на 201 сторінках, з яких 159 сторінках основного тексту, список використаних літературних джерел складає 205 найменувань, з них 8 зарубіжних авторів. Робота містить 21 таблицю, 8 рисунків та 4 додатки.

У першому розділі **«Теоретико-методичні та організаційні основи фізичного виховання школярів основної школи з відхиленням у стані здоров'я»** характеризуються основні чинники, що здійснюють вплив на підвищення ефективності навчально-виховного процесу з фізичного виховання саме серед учнів, які за станом здоров'я віднесені до спеціальної медичної групи.

Дисертанткою звертається увага на особливість психофізичного розвитку школярів 11-15 років. У підлітковому віці починається інтенсивний соціальний розвиток особистості, становлення моральних норм. Підліток може ставити перед собою особистісно-значиму мету, у нього виникають професійні бажання, які виявляються у первинному орієнтуванні в різних сферах професійної діяльності; формується образ «Я», що складає основу для самовизначення. Основна школа створює умови щодо засвоєння різних знань, сприяє розвитку вмінь та навичок у різних видах предметно-практичної, пізнавальної та духовної діяльності. Дисертантка звертає увагу, що саме у цей період зростання підлітків заняттям з фізичної культури і спорту сприяють ефективному психофізичному розвитку підлітків.

У даному розділі дисертантка характеризує праці не лише науковців в галузі фізичної культури і спорту, але й представників медицини і вікової

фізіології людини. Вона не лише наводить результати досліджень ряду науковців, але й висуває свої зауваження, думки з приводу того чи іншого твердження авторів.

У другому розділі **«Науково-теоретичне обґрунтування і практична розробка методики диференційованого навчання фізичних вправ учнів основної школи з відхиленням у стані здоров'я»** дисертанткою наводиться методологія, методи та організація проведеного дослідження. Дисертанткою наведені передумови диференціації фізичного навантаження на уроках фізичної культури учнів даної категорії. Автором розроблено і теоретично обґрунтовано методику диференційованого навчання фізичних вправ учнів основної школи з відхиленнями у стані здоров'я, а також визначені організаційно-педагогічні умови підвищення ефективності навчального процесу з фізичного виховання школярів, які за станом здоров'я віднесені до спеціальної медичної групи.

Тетяною Анатолівною розроблений алгоритм навчання фізичних вправ учнів спеціальної медичної групи, який передбачає фізіологічні механізми формування рухових дій, загальні закономірності навчання, протипоказання виконанню рухових дій, що пов'язані з тією чи іншою нозологією захворювання, а також індивідуально-типологічні особливості психофізичного розвитку, що побудований по етапам залежно від виду та структури рухової діяльності школярів.

У третьому розділі **«Дослідно-експериментальна перевірка ефективності диференційованого навчання фізичних вправ учнів основної школи з відхиленням у стані здоров'я»** наведені критерії оцінювання рухово-оздоровчих досягнень з фізичної культури школярів основної школи, які мають відхилення у стані здоров'я, а також наведені результати формульованого педагогічного експерименту.

В даному розділі дисертантом також наведені методичні рекомендації щодо проведення розвивально-оздоровчих занять з фізичної культури школярів основної школи.

Вірогідність і обґрунтованість основних висновків і наукових положень сформульованих у дисертації не викликає сумніву, так як забезпечена достатньою кількістю показників оцінювання ефективності та результативності впровадженої методики та значним обсягом матеріалів теоретичного вивчення проблем фізичного виховання.

Зміст дисертації свідчить, що Тетяна Анатоліївна змогла досягти мети та вирішити визначені завдання, реалізація яких розкрита у висновках. Розкриті у дисертації наукове дослідження є актуальним, має ознаки закінченої наукової і самостійної роботи, результати викладені з дотриманням методології дослідження і відповідним завданням.

Автореферат дисертації оформлений у відповідності з вимогами Міністерства освіти і науки України, і у повному обсязі розкриває суть дисертаційної роботи, відповідає положенням, які виносяться на захист, досить повно відображає результати дослідження.

В цілому дисертація **Бублей Тетяни Анатоліївни** свідчить про високий рівень підготовки дисертантки, вона досконало володіє методикою проведення дослідження і творчо здійснила підхід до розв'язання основних завдань.

Позитивно оцінюючи наукове і практичне значення отриманих дисертанткою результатів, слід відмітити ряд дискусійних зауважень та побажань щодо змісту даної роботи, зокрема:

1. На сторінці 99 дисертантка приводить визначення понять фізичний розвиток і біологічний розвиток. При цьому фізичний розвиток включає в себе показники: масо-ростовий, життєвий, силовий індекси та інші. І біологічний розвиток характеризується гетерохронністю розмірів тіла, показників фізичних здібностей тощо. Виникає питання це однакові питання чи різні? Якщо не однакові, то в чому їх різниця?

2. У дисертаційній роботі було б бажано поміняти місцями підрозділи 2.2 і 2.3, оскільки необхідно представити перш за все чинники і особливості, які обґрунтовують необхідність диференціації змісту уроків фізичної культури, а тільки потім на основі цих ознак представити модель

процесу навчання фізичних вправ школярів 5-9 класів з відхиленнями у стані здоров'я.

3. У підрозділі 2.3 автор приводить дані про рівень психофізіологічних показників учнів 5-9 класів, які мають відхилення у стані здоров'я. Бажано було б психофізіологічні особливості розвитку організму школярів основної школи, які відносяться до спеціальної медичної групи, порівняти з цими показниками учнів основної медичної групи. Тільки в цьому випадку можна говорити про той чи інший рівень розвитку психофізичних показників учнів з відхиленнями у стані здоров'я.

4. Оскільки державні стандарти та навчальні програми, що набули удосконалення останнім часом з різних предметів, в тому числі і з фізичної культури, базуються на компетентнісному підході, то бажано було б у дисертації не тільки показати, що повинен знати і вміти учень, але і які компетентності можуть бути розвинуті у школярів при впровадженні запропонованої методики.

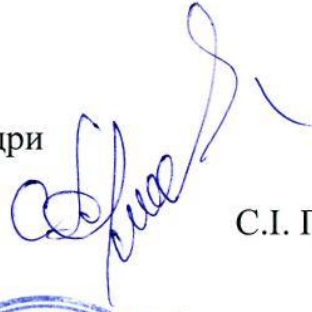
5. При оцінюванні виконання кожної контрольної вправи не зрозуміло для чого необхідно з 12-ти бальної шкали виводити 4-х бальну. Оскільки традиційна шкала оцінювання, яка існувала до сучасної 12-ти бальної була 5-ти бальна шкала. Тому для більш кращого сприйняття, в першу чергу батькам, кількість балів потрібно виводити саме в 5-ти бальну, а не 4-х бальну шкалу оцінювання.

Більшість висловлених зауважень є дискусійними і в цілому не впливають на позитивну оцінку виконаного дисертаційного дослідження, яке є завершеною, самостійно виконаною науковою працею, що має нові наукові обґрунтовані результати, вагоме теоретичне та прикладне значення, що у сукупності вирішують важливе наукове завдання суттєвого значення для шкільної галузі фізичної культури.

Дисертаційна робота **Бублей Тетяни Анатоліївни** на тему: ***“Методика диференційованого навчання фізичних вправ учнів основної школи з відхиленням у стані здоров'я”*** відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого

наукового співробітника» (п.п. 9, 11, 12) та іншим інструктивним вимогам щодо кандидатських дисертацій, а її автор **Бублей Тетяна Анатоліївна**, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.02 – теорія та методика навчання (фізична культура, основи здоров'я).

Доктор педагогічних наук, професор кафедри
фізичної культури Державного
університету телекомунікацій

С.І. Присяжнюк

*Гідно С.І. Присяжнюк
затвердив*

НАЧАЛЬНИК
ВІДДІЛУ КАДРІВ ДУТ
М. ЛЬВОВСЬКИЙ